

Jakob Bro - Bill Frisell
- Lee Konitz
- Thomas Morgan

Mandag 11. mai
kl. 20.00 - kr 280/230
Balladekunst

Cecile McLorin Salvant

Onsdag 13. mai
kl. 20.00 - kr 230/180
Amerikas neste vokalistjerne

Mathisen - Robin - Borlai

Fredag 15. mai
kl. 21.00 - kr 180/130
Høyeksplosivt

Farmers Market

Lørdag 16. mai
kl. 21.00 - kr 280/230
Bondefest!

Arashi

Torsdag 21. mai
kl. 20.00 - kr 180/130
Sakata/Berthling/
Nilssen-Love

Eivind Opsvik Overseas

Fredag 22. mai
kl. 21.00 - kr 200/150
Klassisk moderne vellyd

Beady Belle

Lørdag 23. mai
kl. 21.00 - kr 280/230
Releasefest trippelalbum!

Norges Musikk-
høgskole eksamens-
festival 26.05 - 06.06

Snarky Puppy
06. og 07. november!

www.nasjonaljazzscene.no

Anne Hytta er hardingfelespiller, og hver fjerde uke skriver hun om klassiske utgivelser.

LOKKENDE FOLKETONER

DENNE UKA:

Stelios Petrakis:

«Akri tou dounia»
L'Empreinte Digitale (2002)

Slåttemusikk på speed

Med «Akri tou dounia» lager Stelios Petrakis verdensmusikk i ordets virkelig beste forstand.

KRETISKE STRENGER

Stelios Petrakis fra Sitia helt øst på Kreta i Hellas er multi-instrumentalist best kjent som lyra-spiller. Lyraen er kreternes hardingfele, og slik enkelte nordmenn elsker hardingfelespel, bærer kreterne på samme følelser for lyraen. Forskjellen er at på Kreta er denne andelen av befolkningen så mye større enn her i Norge.

Musikken spilt på lyra er som norsk slåttespel på speed. Den er kvassere i lyden, krapere i buesvingene og definitivt kjappere i taktene. Musikken spilles på innpust og utpust, tilsynelatende uten hvileskjær. Det er umiddelbart fengende, og det river tak i deg. Folkemusikken på Kreta er del av innbyggernes liv til hverdags og fest; på tavernaen, i bryllupet, på cd-spillere i hjemmet. Denne medrivende folkemusikken hører man på «Akri tou dounia», men man hører også mye annet.

Sval vind

All musikken på cd-en er skrevet av Petrakis selv, og som lyra-spiller med solid kjennskap til egen tradisjonsmusikk, er selvsagt musikken sterkt preget av det. Men det skarpe møter det mjuke i musikken til Petrakis, det er friksjon, men det er også en sval vind. Kanskje er det derfor dette er en av cd-ene jeg har hørt mest på gjennom årene.

Sangeren Vasilis Stavrakakis, luttspilleren Giorgis Xylouris, perkusjonisten Bijan Chemirani og nestor Ross Daly spiller med på plata. Som alltid legger man litt ekstra merke til vokalen, og Stavrakakis varme, malmlfulle stemme gir velkomne avbrekk innimellom instrumentalsporene.

Petrakis har, utenom kunnskap om egen tradisjon, grundig kjennskap til andre tradisjoner, som tyrkisk og persisk musikk. Når Bijan Chemirani spiller det persiske perkusjonsinstrumentet tonbak

STRENGELEKEN: Stelios Petrakis begynte å spille lyra som åtteåring.

FOTO: WWW.STELIOSPETRAKIS.COM

FAKTA

Stelios Petrakis:

- Født 1975 i Sitia, Kreta, hvor han studerte lyra-spill. Etter hvert elev av den irske nestoren Ross Daly,
- I 1993 begynte han å utforske andre strengeinstrumenter – og med instrumentkonstruksjon.
- Har siden 1994 spilt med Daly, og med Giorgos Xylouris fra 1998 av.

med umiskjennelig persisk stil, setter det en fin farge på musikken, og det høres ut som det mest selvsagte av verden at den skal være i lydbildet. Petrakis' komposisjoner er ikke dvaske melodier laget for et minste felles multi-

Det skarpe møter det mjuke, det er friksjon. Men her er også en sval vind.

plum, de har sting, temposkifter og overraskende vendinger, samtidig som de er melodiske. Dette har gitt materiale som musikerne på plata har fått bryne seg på, og som gjør at musikken har blitt elta sammen i noe som låter som en enhet snarere enn mange stilarter og tradisjoner pressa ved siden av hverandre.

Monofon, ikke monoton

Noe av grunnen til det vellyk-

kede arbeidet med plata, kan være at Petrakis er mangeårig elev av Ross Daly, iren som har studert musikktradisjoner fra India i øst til Kreta i vest, og som er opphavsmann til begrepet samtidsmodal musikk (contemporary modal music).

Daly har gått til kjernen i det tradisjonelle repertoaret i en rekke kulturer, som den tyrkiske klassiske ottomanske musikken, indisk ragapertooar, afghansk musikk, for å nevne noe. Tradisjonene har det til felles at de bygger på det lineære, på melodien som bærende element. Harmonisk tenkning slik vi kjenner fra den vestlige musikken er fraværende, og musikken er såkalt monofon, i motsetning til polyfon. Noen vil si monoton, men det er ørene som møter musikken på premisene til en helt annen estetikk.

Mange musikere fra disse tradisjonene er fascinerte over de vestlige harmoniseringsreglene, og drar det inn i musikken, med mildt sagt vekslende hell. Men resultatet kan være sjarmerende nok, som når man sitter på tavernaen og lytter til den fine melodilinja til lyraspilleren med kvarttoner og stadig nye melodiske sentre, mens en luttspiller følger på med akkorder som får en til å lure på om han hører et helt annet stykke enn det lyraspilleren spiller.

Slik harmonisering finner man naturlig nok ikke i Petrakis' musikk, og det gjør den annerledes enn mye av folkemusikken man hører på Kreta i dag. Den er på mange måter

mer autentisk og tro mot musikkens kjerne, og bygger opp under særpreget som eksisterer i musikken i stedet for å dra den i retning av popmusikk. Slik sett er den mer alderdommelig, men også mer samtidig og moderne gjennom viljen til å styre musikken i en egen retning.

Understrenger

Sammen står Daly og Petrakis også for et annet fenomen som skiller dem kraftig fra sine lyrakolleger. Petrakis er nemlig også en dyktig instrumentmaker, og da det ble funnet en lyra med understrenger, brukte Daly, med sin kunnskap om tilsvarende indiske instrumenter, dette som et grunnlag for nybygde lyraer med understrenger.

Understrengene er noe disse lyraene har til felles med hardingfela, men der hardingfela har fire eller fem understrenger, har lyraene Daly og Petrakis brukte i dag over 20 understrenger. Det gir en stor, rik klang (og en del stemming). Tonen kan sies å være luftigere enn de tradisjonelle lyraene på Kreta, som har en tydeligere tone med langt kortere etterklang.

Med denne egne understrengsklangen, møtet med andre musikktradisjoner i kombinasjon med de modale komposisjonene og arrangementene, har Petrakis skapt musikk med en egen stemme, noe så sjeldent som en vellykket syntese av gammelt og nytt.

Anne Hytta

musikk@klassekampen.no